

Familia Augustiniana
januari 2024

Open

Vensters 88

Rondzendbrief van de Familia Augustiniana

OPEN VENSTERS

Rondzendbrief van de Augustijnse Familia-groepen in Nederland

Versijnt 3 x per jaar

REDACTIE

Bettineke van der Werf
e@vdwerf.eu

Antoinette Reijnders
antoinettereijnders@hotmail.com

Verslagen FAN bijeenkomsten:

Julia van Wel

Technische ondersteuning en foto's:

Evert Jan van der Werf

Verzending:

Marjette de Rechter

FAMILIA AUGUSTINIANA NEDERLAND

Bestuur: bestuur@familiaaugustiniana.nl

Voorzitter: Annemieke Pacilly

Secretaris: info@familiaaugustiniana.nl

Penningmeester: Marga Bakker

Lid Paul Clement o.s.a.

Jurianne Kemmink

Pieter Renkens

Website www.familiaaugustiniana.nl

Financiën IBAN: NL28 INGB 0003 1083 66
t.n.v. Vereniging FAN

Lidmaatschap FAN inclusief Open Vensters €55,= per jaar

Abonnement Open Vensters zonder lidmaatschap FAN €10,= per jaar

Aanvraag toezending Open Vensters: Secretariaat FAN

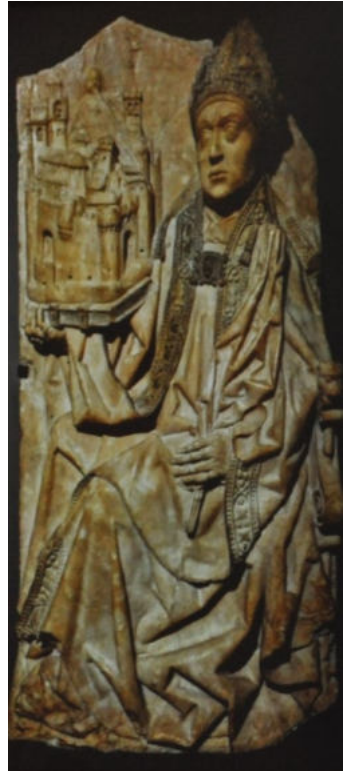
De redactie behoudt zich het recht voor
ingezonden teksten in te korten of niet te plaatsen.

VOLGENDE NUMMER: eind mei 2024

SLUITING KOPIJ: 10 mei 2024

Augustinus afgebeeld als bisschop van de wereldse stad Hippo Regius met zijn boek *De civitate Dei*, verwijzend naar zijn leer over de hemelse stad.

Albast met resten van polychromie
Burgos, rond 1500, anoniem
Amsterdam Rijksmuseum,
De afbeelding uit de lezing van
prof Anthony Dupont

Inleiding:

Aan iedereen, allereerst, een mooi 2024 gewenst!

Voor u ligt het achtentachtigste nummer van Open Vensters.

Wanneer u ergens onderweg een beeld of schilderij van Augustinus tegenkomt, maakt u de lezers van Open Vensters erg blij, wanneer u hiervan een foto (met vermelding van de plaats) naar de redactie stuurt, zodat die bij *Augustinus onderweg* 'gedeeld' kan worden!

U mag natuurlijk ook een foto van een Augustinus thuis sturen....

Veel inspiratie bij het lezen van de rondzendbrief.

Antoinette Reijnders, Bettineke van der Werf

INHOUD:

COLOFON

INLEIDING REDACTIE

AUGUSTINUS ZEGT

UIT DE FAMILIA-GROEPEN

Familia Lindenholt
Familia Amsterdam

VAN HET FAN-BESTUUR

DE LEESMAP

TERUGKIJKEN FAN-DAG
MET VERSLAG LEZING

INTERNATIONAAL AUGUSTIJS LEKENCONGRES

AUGUSTINUS ONDERWEG

DE NAAM VAN GOD NAAM HOOG HOUDEN - TOEKOMST

AUGUSTIJNSE VIERINGEN

AGENDA

AUGUSTINUS ZEGT ...

"Maak werk van uw heil met vrezen en beven." (Fil.2,12)

Waarom met vrezen en beven

als ik in staat ben mijn heil te bewerken?

Wilt u weten waarom?

Omdat het God is Die in u werkt.

Daarom met "vrezen en beven",

want de nederige verkrijgt het heil,

maar de hoogmoedige verspeelt het.

Maar als het God is, Die in ons werkt,

waarom schrijft Paulus dan: "Maak werk van uw heil" ?

Omdat God zó in ons werkt, dat wij ook werkzaam zijn.

"Gij, Die immers mijn hulp zijt geweest", (ps.27,9)

roept de psalmist, die tegelijk erkent dat hij zelf aan het zwoegen is.

Maar, zult u zeggen, de goede wil is van mij!

U hebt gelijk, de goede wil is van u.

Maar door wie werd het willen u gegeven?

Door wie wordt het opgewekt?

U hoeft niet naar mij te luisteren.

Vraag het aan de apostel Paulus:

"God is het", schrijft hij,

"Die zowel het willen als het doen in u tot stand brengt." (Fil.2,13)

Uit preek 13, 5e week van de Veertigdagentijd
teksten door de Orde uitgegeven

FAMILIA-GROEPEN

FAMILIA LINDENHOLT

We lezen nog steeds Augustinus' preken uit het boek 'Leven in hoop' over de brieven van Paulus. Inmiddels zijn we aangekomen bij Sermo 155 [1] *De Geest volgen*, waarin er nog steeds gesproken wordt over de strijd tussen verstand en lichaam. Paulus zegt hierover: "Met mijn verstand onderwerp ik mij aan de wet van God, maar met mijn lichaam aan de wet van de zonde". Hij voegt hier aan toe: "Dus wie Christus Jezus volgen, worden nu niet veroordeeld". Met het woordje nu in de zin verwacht hij dat we later geen begeerten meer zullen hebben. Paulus zegt dan ook: "Dan zal wat geschreven staat in vervulling gaan: 'De dood is opgeslokt en overwonnen. Dood, waar is je strijd lust? Dood waar is je angel?' De angel van de dood is de zonde, en de zonde ontleent haar macht aan de wet." Het is geen gemakkelijk onderwerp en er volgen dan ook boeiende gesprekken onderling. Wij praten over de teksten en proberen deze te begrijpen vanuit onze eigen levenservaring en achtergrond. Voor ieder van ons is dat heel verschillend, omdat we dit meenemen vanuit onze eigen opvoeding. Niet alleen vanuit onze opvoeding, maar ook vanuit de omgeving waar we zijn geboren en opgegroeid.

Met onze leesgroep komen we maandelijks bij elkaar, eerst even bijpraten, dan lezen en na afloop bidden en zingen. Een aantal leden van de leesgroep komt ook elke donderdagochtend bij elkaar voor het Morgengebed. Ook andere mensen die geïnteresseerd zijn in Augustinus en geraakt zijn door de gebeden en de gezangen die gebundeld zijn in de map komen op de donderdagochtenden.

Deze Open Vensters zal verschijnen rondom de tijd van Driekoningen, daar hoort de volgende Bijbeltekst bij:

'Nu ging de ster die ze hadden zien opgaan voor hen uit, totdat hij stil bleef staan boven de plaats waar het kind was. Toen ze dat zagen, werden ze vervuld van diepe vreugde. Ze gingen het huis binnen en vonden het kind met Maria, zijn

moeder. Ze wierpen zich neer om het eer te bewijzen.
Daarna openden ze hun kistjes met kostbaarheden en boden
het kind geschenken aan: goud en wierook en mirre'. *Uit
NBV Matt. 2,9b-11.*

Wij hopen in het nieuwe jaar met dezelfde groep mensen in goede
gezondheid verder te kunnen lezen in het boek *"Leven in hoop"*

Marga Bakker

FAMILIA AMSTERDAM

Vanuit Amsterdam goede en minder goede berichten..

Allereerst iets positiefs!

Op 12 november hebben we in de Augustinuskerk het
augustinusfeest op een bijzondere wijze gevierd, onder andere met
een feestelijke viering, waarin Paul voorging.

Na de viering was er voor de aanwezige kerkgangers een
gezamenlijke lunch, waarna een concert met optreden van twee
koren, Hierbij waren ca. 125 personen aanwezig.

De koren zongen gezamenlijk gedurende ca. 1 ½ uur onder andere
5 delen uit de Saint Nicolas Cantata van Benjamin Britten en een
aantal werken van Edward Elgar. De dag eindigde met voor iedereen
een glaasje en een hapje. Het was een mooie en succesvolle dag om
met trots op terug te kijken.

Helaas was diezelfde zondag ook het laatste optreden van het
Agneskoor, dat gedurende vele jaren eenmaal per maand en tijdens
de kerkelijke hoogtijdagen onze vieringen met mooie zang
begeleidde. Verleden jaar vierden we nog het 100-jarig bestaan van
dit koor, maar vanwege fysieke problemen moest de dirigent
plotseling afscheid nemen en hebben de koorleden besloten het
koor op te heffen (.....). Inmiddels zijn we druk bezig om een ander
koor te interesseren om met ingang van 2024 maandelijks in de
Augustinuskerk te komen zingen. Met ingang van 2024 is namelijk
de kerk, waar zij maandelijks de vieringen met hun zang opluisterde,
ook aan de eredienst onttrokken.

Op dit moment van schrijven (eind december) is hierover helaas nog geen besluit genomen, maar de ontwikkelingen zijn positief.

Maar er is ook minder goed nieuws te melden.

Door het bisdom is aangekondigd dat het voornemen bestaat (...) dus reeds besloten, dat de Augustinuskerk per 31 december 2024 zal worden gesloten, d.w.z. aan de eredienst zal worden onttrokken.

Er zijn inmiddels diverse bijeenkomsten van het P.T. (Past. Team), waarvan Ria van Breukelen, Wil Sneekes en ik deel uitmaken, met het bestuur geweest en wij zijn tot de conclusie gekomen dat er wellicht mogelijkheden zijn om op een andere manier toch maandelijks een viering voor onze vaste kerkgangers te houden.

Aan ons nu de taak om het komende jaar alle mogelijkheden te onderzoeken en vervolgens de parochianen op een constructieve manier hierop voor te bereiden. Dat zal van ons veel aandacht, inspiratie en communicatie met de kerkgangers vragen.

Het is maar goed dat de bouwpastoor van destijds, Bob Bodaar, dit niet meer hoeft mee te maken. Wij zullen jullie op de hoogte houden van de ontwikkelingen die zich in 2024 zullen voordoen.

Overigens komen wij als leesgroep iedere 4 à 5 weken met Henk Kroon bij elkaar om gedurende 1 ½ uur over Augustinus te lezen. Momenteel lezen we iedere keer een hoofdstuk uit 'Augustinus en de Bijbel' verschenen in november 2004.

Steeds wordt er door een andere schrijver een bepaald facet van Augustinus belicht en geven bepaalde teksten ons alle gelegenheid tot discussie.

Wij wensen de Familiafamilie alsnog een voorspoedig en gezond 2024 en hopelijk zien we elkaar (DV) weer binnen niet al te lange tijd. Een hartelijke groet vanuit Amsterdam.

Hans Simis

VAN HET FAN-BESTUUR

Van de bestuurstafel

Onze goede wensen voor het nieuwe jaar heeft iedereen via de email ontvangen en we zijn hopelijk allemaal weer met

‘gereserveerd’ enthousiasme aan het nieuwe jaar begonnen; gereserveerd, omdat er toch

ook heel wat onrust, op veel gebieden, heerst om ons heen.

Toch hoop ik dat eenieder het vertrouwen kan opbrengen, dat met elkaars hulp en bemoediging het een goed jaar mag worden, waarin we toch een deel van onze wensen vervuld zien worden.

Laten we er samen het beste van maken.

Terugblik op de ontmoetingsdag

Na de geslaagde ontmoetingsdag op 25 november j.l. in Eindhoven, waarvan elders in deze Open Vensters een uitgebreid verslag is opgenomen, met dank aan Julia, hebben we ook binnen het bestuur de dag geëvalueerd. Het was een boeiende en inspirerende dag dank zij het enthousiasme van prof. Dr. Anthony Dupont en de 3 ervaringsdeskundigen die vanuit de praktijk hun kijk gaven op de thema's *waarheid, nederigheid en gastvrijheid*.

Het was wel een vol programma, hetgeen sommigen prima vonden, terwijl anderen het een beetje té vol vonden en de ruimte voor onderlinge uitwisseling werd gemist. We zullen proberen hierin een goed evenwicht te vinden. Ook vonden we het fijn om weer een paar nieuwe gezichten op onze ontmoetingsdag te mogen begroeten. Het is waarschijnlijk de laatste keer geweest dat we een dergelijke dag in Eindhoven konden organiseren, aangezien in december de huur van een groot deel van de eerste etage van de augustijnen (op het Gagelboschplein) is opgezegd en zij nu nog maar een halve etage op deze verdieping tot hun beschikking hebben.

Save the date FANdag

We zijn van plan om op **zaterdag 20 april 2024** onze volgende

ontmoetingsdag te houden. Reserveer de datum alvast in je agenda. Het thema is mogelijk TROUW; wat zegt Augustinus over deze christelijke waarde en hoe denken wij er zelf over?

Ontmoetingsdag van christelijke (leef)gemeenschappen in België

Naar aanleiding van een bezinningsdag op 9 december j.l. voor christelijke leefgemeenschappen, waarbij Jurianne ook aanwezig was (zie blz 26-32), waren we er ons nadien, als bestuur van de FAN, meer en meer van bewust dat het 'tweesporenbeleid' dat we aan het voeren zijn, belangrijk is om de FAN bij de tijd te houden!

Jurianne concludeerde voor ons na deze dag drie belangrijke items:

- * er is / gebeurt heel veel op spiritueel gebied;
- * er is ook veel 'spiritueel verlangen', maar het is moeilijk om de mogelijk-geïnteresseerden te bereiken;
- * christelijke gemeenschappen kennen elkaar (nog) niet of nauwelijks; dus kunnen we ook onvoldoende van elkaar leren of met elkaar samenwerken.

Deze conclusie leidt helaas tot gemiste mogelijkheden voor inspiratie en samenwerking en vraagt dus om actie!

Verder trekken

Het 'netwerken' waar 2 bestuursleden het afgelopen jaar op zorgvuldige wijze veel aandacht aan hebben besteed, vraagt duidelijk om meer zorg en aandacht dan dat we in eerste instantie dachten; het is beslist meer dan 'even een telefoontje plegen', want het vraagt óók voor de ander een denk- en groeiproces; bovendien moeten de contacten ook warm worden gehouden! Jurianne doet dit bijvoorbeeld heel duidelijk met de leesgroep in Gouda o.l.v. Hans Alderliesten. We willen als Familia Augustiniana immers een (fysieke) ontmoetingsplek zijn waar je gevoed kunt worden door de augustijnse spiritualiteit om invulling te geven aan je christen-zijn. Maar we realiseren ons dat we dit wel op eigentijdse wijze moeten aanpakken. Gelukkig geven de statuten van de FAN ons ook die ruimte, o.a. in artikel 2.2.c. het aanbieden van vorming en studie;

2.2.e. het zoeken naar eigentijdse wegen om het augustijnse erfgoed te beleven, te bewaren en door te geven.

Nieuwe kennismakingsfolder

Ook hebben we een nieuwe kennismakingsfolder ontwikkeld. Deze konden we op de ontmoetingsdag uitreiken en we kregen er meteen enthousiaste reacties over zoals bijv. 'het duidelijk bij de tijd brengen van de FAN'. We willen leden vragen om andere geïnteresseerden ook de folder aan te bieden. Het kan immers een eye-opener zijn. Heb je graag nog wat extra folders, vraag dit dan even aan de contactpersoon van je groep.

En omdat we nu ook de mogelijkheid hebben om 'vriend van de FAN' te worden, willen we de leden vragen om hen ook op deze mogelijkheid te wijzen. Vrienden worden o.a. uitgenodigd voor de ontmoetingsdagen en ontvangen onze Nieuwsbrief, de rondzendbrief Open Vensters. De eerste vrienden hebben zich al gemeld en wij verwelkomen hen van harte. Welkom als 'Vriend van de Familia Augustiniana Nederland'!

Een laatste tip

Joep Beliën vroeg me of ik de leden wilde doorgeven dat er op TV een boeiende uitzending is geweest over Augustinus in Noord Afrika, bij de serie 'Jezus van Nazareth', op 26 dec. j.l., waarbij Augustinus als pionier van het Westerse christendom wordt gezien en zijn gedachtegoed veel invloed heeft gehad op de ontwikkeling van het christendom! Je krijgt een mooi beeld te zien van de leefwereld van Augustinus in een roerige tijd!

Het is beslist de moeite waard de reportage terug te kijken!

Namens het bestuur van de FAN, Annemieke Pacilly

Jezus van Nazareth naar alle windstreken (EO-programma, TV-uitzending van 26-12-2023) **Augustinus van Hippo**

Noord-Afrika is eeuwenlang christelijk geweest. Sterker nog, het gebied leverde als onderdeel van het Romeinse Rijk belangrijke hofleveranciers voor de kerk. De beroemdste van hen is Augustinus.

Zijn gedachtegoed heeft enorm veel invloed gehad op de ontwikkeling van het christendom. Kefah reist naar Tunesië en Italië om de plekken te bezoeken die van groot belang zijn geweest in het leven van de kerkvader en hij ontdekt dat Augustinus' geest tot op de dag vandaag doorwerkt in onze westerse manier van denken. Op dit moment is de uitzending nog te zien op: https://npo.nl/start/serie/jezus-van-nazareth-naar-alle-windstreken/seizoen-1/jezus-van-nazareth_2/afspelen

KENNISMAKINGSMAP

In de ALV van najaar 2021 is de Kennismakingsmap van de Familia Augustiniana Nederland gepresenteerd. Alle groepen kregen een exemplaar mee naar huis die onder de huidige FAN-leden kan rouleren, tenzij er zich een aspirant-lid zou aandienen, want in eerste instantie is de map voor hen gemaakt. Natuurlijk kan de map door elk lid aangekocht worden! Doel van de map was en is, om (nieuwe) leden kennis te laten maken met het gedachtegoed van Augustinus en zijn spiritualiteit. De map bestaat uit 3 delen:

- * In deel I kunnen lezers afwegen of het gedachtegoed van Augustinus hen inspireert om zó de Weg van Jezus Christus te gaan
- * Deel II geeft nadere verdieping en gaat intensiever in op Augustinus en op zijn spiritualiteit om die beter te leren kennen.
- * Deel III geeft nog extra naslagwerk en achtergrond informatie

Werkgroep Kennismakingsmap FAN

Aan de FAN-leden:

Wilt u het contributiebedrag voor 2024 ad € 55,00 zo spoedig mogelijk overmaken op ING nr. IBAN NL28 INGB 0003 1083 66 t.n.v. Vereniging Familia Augustiniana Nederland, o.v.v. Lidmaatschap FAN 2024. Mochten er leden zijn, voor wie deze contributie een probleem is, neem dan even contact op met de penningmeester.

Aan de abonnees van Open Vensters:

Wilt u het abonnementsbedrag voor 2024 ad € 10,00 overmaken op ING nr. IBAN NL28 INGB 0003 1083 66 t.n.v. Vereniging Familia Augustiniana Nederland, o.v.v. Abonnement Open Vensters 2024.

Alvast bedankt, De penningmeester FAN

TERUGKIJKEN

FANdag 25 NOVEMBER 2023

Lezing van Anthony Dupont, op de FANdag van 25 november 2023

Augustinus heeft ons veel te bieden als het gaat om eerlijkheid, nederigheid en gastvrijheid. Als we eerlijk zijn, dus de waarheid spreken en daar ook consequent naar leven, kunnen we authenticiteit en geluk vinden. We zijn dan trouw aan de kern van ons eigen leven. Rust, stabiliteit en trouw zijn in de nederigheid te vinden. Eerlijkheid en nederigheid leiden ons tot de ontdekking wie we waarlijk zijn, en hoe we

ons tot onze medemens waarachtig kunnen verhouden. Martijn Schrama schrijft in zijn beschouwing over de *Regel* van Augustinus: een werk van barmhartigheid, vloeit voort uit de opvatting dat alle mensen op aarde onderweg zijn en samen één grote gemeenschap vormen. Eerlijkheid, nederigheid en gastvrijheid zijn kerndeugden die alle drie dezelfde oorsprong en doel hebben: de liefde. Ook wij

kunnen ons door deze kerndeugden laten leiden. Augustinus was niet alleen een abstract theoloog, maar ook een tastbaar persoon, een mens van vlees en bloed, die, beïnvloed door de gebeurtenissen van alledag, theologie bedrijft. Zo lezen we in de *Civitate Dei* hoe het Romeinse Rijk rond het jaar 410 in een diepe politieke en economische crisis verkeerde, die voelde als het einde van een tijdperk en het plotselinge verlies van oude zekerheden. De val van Rome veroorzaakte een enorme vluchtelingenstroom. Ook op religieus vlak was de wereld zeer turbulent. Er werden vragen gesteld bij de leer en het gezag van de Kerk. Augustinus vervulde vele rollen. Hij was monnik, bisschop van Hippo en theoloog, en leefde in een religieuze gemeenschap die hij zelf had gesticht, en voor wie hij een actief en toegewijd leider was. Voor deze gemeenschap schreef hij een regel. Hij trad ook op als vrederechter en beslechtte vele geschillen. Hij was een zeer actief denker en schrijver, en schreef vele verhandelingen. Kernthema's uit zijn denken zijn: eerlijkheid, nederigheid en gastvrijheid, thema's die ook voor ons van belang zijn. Ook nu vinden veel mensen eerlijkheid een belangrijke deugd. In de VS stelden wetenschappers aan de hand van een steekproef vast dat eerlijke mensen minder problemen hebben met hun lichamelijke gezondheid, minder mentale conflicten hebben en zelfs betere relaties onderhouden. Zoals we lezen in *De Belijdenissen* en in de *Civitate Dei*, kwam ook Augustinus reeds tot soortgelijke conclusies. Hij waarschuwt ons: "Er zijn vele soorten leugens, die wij alle op dezelfde manier moeten verafschuwen, want er is geen leugen die niet in strijd is met de waarheid. Elke leugen is een zonde. Liegen is de bewuste keuze om niet eerlijk te zijn, en impliceert dus automatisch een breuk met je medemens, en vooral, met God. Liegen maakt elke relatie met God – die de Waarheid is – onmogelijk. Leugens verstoren de juiste orde." (Zie *Tegen de leugen* 3,4.) Augustinus pleit ervoor waarheidsgetrouw en authentiek te zijn – altijd, overal, in alle omstandigheden. Hij zegt: "Vertel de waarheid, zelfs als het pijn doet." (*Over de stad Gods* 5, 22.). Hij probeerde ook zelf volgens

deze norm te leven, zelfs al het moeilijk was en hij verward was in theologische controverses, met bijv. de Manicheeërs, Donatisten of Pelagianen. In *Belijdenissen* 5,15 lezen we dat Augustinus van plan was naar Rome te verhuizen om daar hoger op de academische ladder te komen. Hij wilde echter zijn moeder Monica, een vaak dominante vrouw, niet met zich meenemen. Eens vertelde hij haar dat hij de avond zou doorbrengen met een goede vriend, en vroeg haar om te bidden in een kapel die aan de heilige Cyprianus was toegewijd. Tijdens haar nachtelijke wake wilde hij de kans grijpen om stiekem en op slinkse wijze weg te sluipen. Later had hij er spijt van dat hij zijn moeder bedrogen had, en gaf hij zijn oneerlijkheid toe in zijn *Belijdenissen*. Na het lezen van Cicero's *Hortensius*, zocht de jonge Augustinus naarstig naar het geluk in de waarheid. Over deze zoektocht lezen we in de *Belijdenissen*. Toen hij die waarheid eenmaal had gevonden in het christendom, was hij in staat om deze te vertalen naar de praktijk van zijn eigen leven, door zijn eigen leven radicaal te wijzigen als christen. Toen hij bijvoorbeeld na zijn bekering ontslag nam als keizerlijk redenaar, liet hij er geen twijfel over bestaan dat hij een grote afkeer gekregen had van de litanie van vleierij en leugens in zijn vorige beroep. Na zijn bekering in 386 zien we dat hij de waarheid van het christendom zag als de 'ware filosofie'. Na zijn bisschopswijding beschrijft hij in de *Belijdenissen* God en Christus als de garantie van de waarheid, en als de Waarheid zelf. Hij belijdt zijn ondeugden en bezingt God met lof. Dat hij zijn 'dwalingen' toegeeft in het bijzijn van God 'garandeert' de eerlijkheid van zijn bekentenis. Hij benadrukt herhaaldelijk dat God zijn intiemste gedachten kent, dus waarom zou hij die zelfs maar proberen te verbergen of te verdoezelen? Hij herontdekt God in zijn eigen hart, wat vooraf gaat aan het in de ogen kijken van zichzelf. Dit formuleert hij aldus: "U nam mij op van achter mijn eigen rug, waar ik mij had neergelegd omdat ik mijzelf niet in acht wilde nemen (Ps.20:13), en U zette mij voor mijn aangezicht (Ps.49:21), zodat ik zou zien hoe verachtelijk ik was, hoe verdraaid en smerig, bedekt met puisten en zweren. En ik keek en was ontzet, maar er

was geen weg om aan mijzelf te ontkomen.” (*Belijdenissen* 8,16.). Bekennen is de enige weg naar eerlijkheid. Dit is zijn programma in de *Belijdenissen*: hij wil waarheid maken/doen, wat hij beschouwt als een levenslang en voortdurend project (*Belijdenissen* 10,1). Dit vormt de crux van Augustinus’ *Belijdenissen*: wanneer je leugens formuleert met je mond, doe je dat eigenlijk met je hart. Uiterlijke woorden en innerlijke oprechtheid zijn intrinsiek met elkaar verbonden. Daarom waarschuwt hij in zijn *Preek op Psalm 39*: “Uw lippen en uw hart moeten overeenstemmen”. Dus: “Als je de vrede van God zoekt, verzoen je dan met jezelf; laat er geen schadelijk conflict zijn tussen je mond en je hart. ... Heer, u weet dat wat de lippen uitspreken, ook leeft in het hart.” (*Ps.* 39,16.). Het is nodig dat het oor van het hart zich innerlijk richt op de mond van God (*Belijdenissen* 4, 10). “God is zeer dicht bij het hart; maar het hart is van Hem afgedwaald. ‘Keer terug, zondaars, naar uw hart’ (*Jes.* 46,8 LXX), en hecht u aan Hem die u gemaakt heeft. Sta bij hem en u zult standvastig zijn.” (*Belijdenissen* 4,18.) Zie ook het eerste boek van de *Belijdenissen*. “Ons hart is rusteloos tot het rust vindt in U.” Alleen in God is de waarheid te vinden. Alleen in de waarheid kunnen geluk en rust worden verworven. Zo laat Augustinus zien dat theologie niet iets abstracts is, maar is ingebed in je persoonlijk leven, en in historische gebeurtenissen. Als jonge theoloog dacht Augustinus niet op dezelfde manier als toen hij een oudere en meer ervaren bisschop was. Tegen het einde van zijn leven schrijft hij zijn *Herzieningen*. Hij noteert, corrigeert en verklaart alle fouten die hij zelf meende te hebben gemaakt. Hij opent de deur voor anderen om hem te corrigeren, en om zijn denken bij te stellen en te corrigeren. Zo verbond hij zijn opvatting van de waarheid met zijn opvatting van de menselijke conditie – de bron van dwaling en misleiding – en de genade – de bron van waarheid. Zo kreeg hij de bijnaam *Doctor Gratiae, leraar van de genade*. Zo verbond hij zijn opvatting over de waarheid onlosmakelijk met zijn opvatting over de menselijke conditie – de bron van dwaling en misleiding – en met de genade – de bron van waarheid. Augustinus vindt hoop in het feit

dat we woorden hebben waarmee we samen met anderen de waarheid kunnen liefhebben. In *Brief 247* vat hij een en ander samen: “De waarheid is zowel zoet als bitter. Als ze zoet is, spaart ze ons; als ze bitter is, geneest ze ons.” Zijn adagium is: de waarheid vertellen en ernaar leven. Op de preekstoel roept hij uit: “Alleen de waarheid wint, maar de overwinning van de waarheid is de liefde.” (*Preek 358,1.*)

Het kompas dat Augustinus ons voor onze tocht door het leven aanraadt, is het kompas van de nederigheid. De nederigheid is niet bedoeld is om mensen klein te houden. Het is misschien wel het kompas waar we allemaal nood aan hebben. Alleen nederigheid verleende hem toegang naar de bekering waar hij zo naar verlangde. Hij ervaart persoonlijk dat nederigheid de enige leessleutel is om de boodschap van Christus ten volle te vatten. Het vormt het noodzakelijke cement dat onze samenleving samenhoudt, en ons eigen leven stevig fundeert. Nederigheid staat centraal in het evangelie. Christus kwam niet om gediend te worden, maar om te dienen volgens Markus 10,45. Degenen die nederig van hart zijn, worden geprezen in de *Bergrede* en in het *Magnificat*. Deze schriftverzen waren Augustinus heel dierbaar. ‘God wordt mens’, en ‘Christus neemt een sterfelijk lichaam aan’ is volgens de bisschop van Hippo in wezen het dogma van goddelijke nederigheid. Alleen een God die mens in Christus wordt, die wil incarneren, kan echt met de mens omgaan. God lijkt onbereikbaar voor de mens. De mens kan zich daarom alleen tot God verhouden, als God zelf zijn hand naar de mens reikt, en zelf mens wordt. Dat de eeuwige tijdelijk wil worden, dat de onsterfelijke sterven wil, beschouwt Augustinus als een fundamentele daad van nederigheid. Daarom beschouwt Augustinus nederigheid als het belangrijkste goddelijke attribuut, de hoogste naam van God. God werd niet alleen mens, Hij werd een dienende mens. Dit vormt de kern van Augustinus’ theologie van nederigheid. Nederigheid is niet alleen een deugd, maar is een deugd omdat God zelf wezenlijk nederigheid is. Augustinus ziet hoogmoed en trots als de wortel van alle zonde in

de wereld. De erfzonde, de zonde van de hoogmoed die het eerste mensenpaar in het paradijs heeft begaan, en waaraan de hele mensheid deelneemt, is het verlangen om als God te worden, zegt Augustinus in *De Civitate Dei* 14,13. Wanneer Augustinus als theoloog schrijft over deze zondeval, de hoogmoed van Adam en Eva en hun gebrek aan nederigheid, is hij echter geen steriele kamergeleerde. Deze oorsprongszonde van Adam en Eva symboliseert een intuïtie die wij als hedendaagse mensen ook allemaal begrijpen. Het is de illusie dat we helemaal zelf alleen, geluk in ons leven kunnen bereiken. Dit verstrikt de mensheid in een ongelukkige staat van arrogantie en vernietigt elke echte relatie — met God, met onze medemens, en zelfs met onszelf. “Nederigheid is vereist om zich open te kunnen stellen voor anderen. Bij iemand die hoogmoedig is, draait alles om het eigen ik. Volgens Tars van Bavel (*Ooit een land van kloosters*, AHI, Heverlee 1999,6) is hoogmoed het zich arrogant en egoïstisch terugplooiën op zichzelf: ik heb genoeg aan mezelf, de rest van de wereld heb ik niet nodig. Nederigheid is het besef dat dit egocentrische wereldbeeld niet klopt, en niet naar geluk voert. Het is het besef dat de eigen identiteit en verlangens fundamenteel gedragen zijn door anderen. Volgens Augustinus is de zonde van Adam en Eva de zonde van hoogmoed - ze wilden zelf God worden. Verlangen we hier niet allemaal naar? Daarom noemt hij hoogmoed ‘oorsprongszonde’: de wortel van alle zonden, de zonde die we allemaal delen. Wij, mensen, kunnen alleen maar onze wereld ervaren en beleven binnen deze ‘hermeneutiek van trots’; we denken dat onze identiteit louter gebaseerd is op wat we in deze wereld bereiken, materieel, professioneel, sportief, zegt Augustinus (*preek* 160,7). Om deze ‘hermeneutiek van trots’ open te breken hebben we hulp van buiten nodig; iemand anders moet onze illusie doorprikken. Dit is precies wat de incarnatie inhoudt: God verzet zich tegen de trots van de mensheid, met zijn goddelijke nederigheid. Er zijn veel voorbeelden die duidelijk maken dat een schitterende loopbaan, een rits eretitels, een dure bedrijfswagen, een exquise reis, een uitgelezen wijnkelder, uiteindelijk relatief zijn,

en geen alternatief voor waarlijk geluk. In *Over christelijk onderwijs* 1,16, waarin Augustinus uitlegt hoe we de kern van de Bijbel moeten begrijpen, schrijft hij dat we de goddelijke ‘hermeneutiek van nederigheid’ nodig hadden om ons denken, voelen en verlangen te veranderen, die allemaal gericht waren op onze trots. Gods genade is daarom in één woord samen te vatten: de nederigheid van Christus. Precies dat verstrekt God door in Christus mens te worden. Het meest kostbare geschenk dat God ons geeft, zijn genade, is dus de les van nederigheid, de nederigheid die God zelf gestalte gaf in zijn lijdende dienaar, Christus. Preek 188,3 gaat over de nederigheid van de incarnatie van Christus die tegengesteld is aan de trots van Adam, Adam die hier de volledige mensheid representeert. De preek werd gehouden op het feest van Kerstmis, de viering van de incarnatie van Christus, volgens Augustinus het hoogfeest van nederigheid. Menselijke trots drukt ons naar beneden, en alleen goddelijke nederigheid kan ons weer verheffen. Volgens de mensen zorgt hoogmoed ervoor dat ze omhoog stijgen, maar in feite zorgt ze ervoor dat mensen naar beneden gedrukt worden. Hoogmoed bezwaart en verstrikt ons.

Bernard Bruning schreef eens: “Wie de leermeester van de nederigheid navolgt, stelt zich dienstbaar op ten opzichte van de anderen: de leden van Christus’ lichaam worden elkaars dienaar”.¹ Nederigheid is dus niet alleen een innerlijke gesteldheid, maar tegelijk een actieve dienstbaarheid. Hart en handen zijn samen nederig, en op deze wijze wordt een gelukkige en vreedzame mensengemeenschap gesticht.

In de *Regel* die hij voor zijn gemeenschap schreef, en in zijn vele persoonlijke brieven en preken, zien we sporen van Augustinus’ eigen nederigheid. Hij weigerde bijvoorbeeld om een zijden hemd te dragen dat rijke leden van zijn gemeente hem aanboden — ze wilden dat hun bisschop volgens zijn rang gekleed zou zijn. Augustinus vertelt: “Ik kreeg een erg dure mantel aangeboden;

---

¹ Bernard Bruning, *Sint-Augustinus*, Mercatorfonds/AHI, Brussel/Heverlee 2007, 285.

misschien zou het geschikt zijn voor een bisschop om het te dragen, hoewel het voor mij niet echt geschikt is, dat wil zeggen voor mij, een arme man, geboren uit arme ouders. Nu gaan mensen zeggen dat ik dure kleding draag, die ik niet had kunnen hebben, noch in het huis van mijn vader, noch in mijn vorig beroep als professor” (*preek 356, 13*). In *preek 340A*, gepreikt ter gelegenheid van de wijding van een bisschop, geeft Augustinus goede raad aan zijn jongere collega: hij waarschuwt voor het gevaar van trots en roept op tot navolging van de nederigheid van Christus. Hij benadrukt dat de wens om bisschop te worden de wens moet zijn om goede werken te doen, niet de wens om de eer van dit ambt te ontvangen. Nederigheid is geen obstakel voor gezonde ambities. Wel waarschuwt hij dat ze geen doel op zich mogen worden, maar steeds gekaderd moeten worden binnen een authentiek beleefde nederigheid — denk aan de ‘armen van geest’ uit de *Zaligsprekingen*. Ook als bisschop blijft Augustinus benadrukken dat hij een arme zondaar is, en dit niet vanuit een pathologische wens om zich in zijn zonden te wentelen. Wat hij wil aanduiden is dat hij steeds een arme zondaar blijft, en steeds de hulp van anderen en de Andere nodig heeft om gelukkig te kunnen leven. Die belijdenis, die intuïtie is de kern en het charisma van nederigheid. Nu een kleine artistieke uitwijding: Het brandende hart, doorboord met pijlen, is het bekendste iconografische symbool voor Augustinus. Gezien de fundamentele eerlijkheid en nederigheid van Augustinus pleit ik nu voor de herontdekking van een andere oude en vergeten iconografische traditie: Augustinus’ tranen. Volkomen eerlijk over zichzelf, barst Augustinus in alle nederigheid op cruciale momenten in zijn leven in tranen uit.

In de inleiding van het vijfde boek van zijn *Belijdenissen* (5, 2) beschrijft Augustinus de bekering van zondaars – met name zijn eigen terugkeer tot God – als een dubbel proces van wenen. Eerst, als de zondaars beseffen dat zij zich van God hebben afgekeerd, bewenen zij hun zonde van het verlaten van hun schepper. De Schepper laat zijn schepselen echter nooit in de steek. Als zij zich

bekeren en aan Gods borst wenen, troost Hij hen en droogt hun tranen. Dan huilen zij een tweede keer, nu uit vreugde – eens zondaars, nu zijn zij vergeven; eens verloren, nu zijn zij teruggevonden. Tranen om je ellende te betreuren, tranen om je vreugde te uiten – een tranen-diptiek die overeenstemt met de fundamentele structuur en doelstelling van de *Belijdenissen*, uitgedrukt in zijn Latijnse betekenis *Confessiones/confiteri*: zonde belijden en God loven. Elk belangrijk moment in het leven van Augustinus gaat gepaard met tranen. We lezen bijvoorbeeld in de *Belijdenissen* over zijn tranen toen hij als kind gestraft werd, toen hij treurde over de dood van een goede vriend, toen zijn hart gebroken was toen hij zijn vriendin wegstuurde, toen zijn geliefde moeder Monnica overleed. We herinneren ons ook de tranen die Monnica vergoot voor de opstandige jonge Augustinus, en de tranen die hij zelf plengde toen hij in Milaan volledig depressief in een mentale impasse verkeerde, voorafgaand aan zijn bekering. In andere delen van zijn oeuvre vinden we getuigenissen van zijn tranen – bijvoorbeeld toen zijn zoon Adeodatus veel te vroeg stierf, toen zijn vriend Marcellinus ten onrechte werd onthoofd, en toen de Donatisten-controverse uitliep op een bloedige burgeroorlog. Meer dan een cadans en een ritme in zijn leven, onthullen Augustinus' tranen een ware "ethiek van tranen": zijn tranen leren hem telkens weer wat werkelijk belangrijk is in het leven, welke keuzes hij moet maken, welke weg hij moet gaan tegen elke vorm van waan in – eerlijkheid en nederigheid als een existentieel paradigma. Tegelijkertijd leren ze hem een vorm van authentieke "tranenliefde": alleen ware liefde voor God en zijn medemensen blijkt in staat om hem gelukkig te maken. Hij leert die les door zijn tranen. Daarom zijn Augustinus' tranen therapeutisch: ze helen zijn ziel. Zijn tranen drukken uit dat Augustinus elke vorm van oneerlijkheid over zichzelf schuwt, dat hij nederig de waarheid over zichzelf aanvaardt en, in deze beweging van waarachtige introspectie, de troost van Gods barmhartige waarheid omarmt. De tranen van Augustinus leerden hem nederigheid begrijpen. Deze

nederigheid is uiteindelijk de basis van zijn eerlijkheid. De les die Augustinus ons wil leren is duidelijk: “wees nederig, geef toe dat je een mens bent, geef toe dat je een zondaar bent” (*Johannes-evangelie-preek 25, 16*). De zonde van de hoogmoed loert voortdurend om de hoek. De enige remedie is nederigheid. Deze nederigheid is echter geen verworven recht, maar moet steeds opnieuw betracht worden. Augustinus schrijft aan Dioscorus in *brief 118, 22* dat al onze daden, gedachten en woorden altijd geleid moeten worden door nederigheid. Nederigheid moet aan elke goede daad die we uitvoeren, voorafgaan, deze vergezellen en volgen. Ontbreekt nederigheid, dan duikt hoogmoed onmiddellijk op. In zijn preken over de eerste brief van Johannes zegt hij: waar nederigheid heerst, daar leeft liefde”. Nederigheid is voor Augustinus een synoniem voor liefde. Er is geen liefde zonder openheid en ontvankelijkheid. Dit is de betekenis van het motto: “Waar nederigheid leeft, is liefde.” Nederigheid is de vruchtbare grond waarop liefde kan gedijen. Liefde veronderstelt altijd iemands vermogen om zelfgerichtheid te overstijgen en naar anderen uit te gaan. Het is geen toeval dat Augustinus in liefde en nederigheid de basis ziet van een goede gemeenschap, waar we deelnemen aan elkaars leven en elkaar gestalte geven in de veranderende relaties van elke dag. Ze zijn de remedie tegen trots, het grootste obstakel voor elke gemeenschap. Door nederig te zijn, volgen we het voorbeeld van Christus, meer nog, in nederigheid zijn we samen Christus. Een bevrijdend inzicht, dat tegelijk ook een opdracht inhoudt. Een laatste beeldspraak van Augustinus: “de meerkoet heeft zijn nest niet in de hoogte, maar niets is sterker en toch nederiger dan het nest van een meerkoet” (*Psalm-preek 103, III, 17*). Meerkoeten bouwen hun nesten niet in bomen of dakgoten, maar op de grond, aan de waterkant. Ze bouwen ze niet in de hoogte, symbool voor trots of hoogmoed, maar stevig op de grond, symbool voor nederigheid. Zoals Christus die van de hemel naar de aarde kwam. Toch zijn het heel stevige nesten, stelt Augustinus vast. In dat sterke en solide nest van nederigheid worden we als eieren uitge-

broed, overstijgen onszelf, vormen we
gemeenschap met elkaar en leren we
uitvliegen naar de wijde wereld.
Augustinus is een echte *doctor humilitatis*, die
ons leert dat nederigheid het kompas bij
uitstek is om onze levensweg te bewandelen.
Nederigheid is de weg zelf. Christus is de weg,
de waarheid en het leven, Hij is zelf wezenlijk
nederigheid (zie Joh. 14,6). In het voetspoor
van Christus, nodigt Augustinus ons uit om die
weg van nederigheid te volgen, om de
deemoedige waarheid van onze waarlijke
identiteit te ontdekken, en dienstbaar
gemeenschapsleven ten volle te belichamen,
steeds weer opnieuw.

Julia van Wel

*Met dank aan de inleider, de 3 mensen die hun visie gaven op de
teksten, de verdeler van de croquetten en de kaashapjes, de catering
en het bij elkaar kunnen komen in het convent in Eindhoven.*

*Het was weer een
geweldig dag om
mee te maken!*

INTERNATIONAAL LEKENCONGRES ROME

Rome, 23rd December 2023

The approval letter of the Statutes *ad experimentum* for all the Augustinian laity was issued by the Prior General and sent out to the regional representatives. It is our hope that each group has received the text of the Statutes for study and implementation in view of **the International Lay Congress scheduled for 10th to 15th July 2024 here in Rome**. We sent out important information about the International Augustinian Lay Congress to the Major Superiors of the various circumscriptions of the Order. We also communicated the same to the five regional representatives who are to coordinate the registration of the participants from their regions. Payment for registration should be done through the circumscriptions, who will then transfer the money to the Bursar General in the Curia. For those who may have difficulty making their payment, we kindly solicit you to contact the Major Superiors of your circumscriptions and your regional representatives so that alternative arrangements can be made.
Br. Edward Daniang DALENG, OSA Coordinator of the Commission
Br. Alexander LAM ALANIA, OSA Assistant Coordinator of the Commission

redactie: meer informatie over het internationale Augustijnse Lekencongres volgt nog, maar we vinden het belangrijk dat u de data alvast weet!

AUGUSTINUS ONDERWEG

Exloo, foto: Pieter Renkens

DE NAAM VAN GOD HOOGHOUDEN – DE TOEKOMST

Ontmoetingsdag – VRL en NICC
9 december 2023

Zaterdagochtend 9 december
ging ik op weg naar het
Kapucijnerklooster in Meersel-
Dreef net over de grens in
België. In het kader van het
project revitaliseren van de FAN
door te leren kennen en gekend
te worden door mensen die op

grond van de christelijke spiritualiteit bezig zijn met nieuwe vormen
van geloofsgemeenschap. De titel van de dag was een uitspraak van
een Clarissenzuster. Op de vraag: 'Wat doen jullie hier eigenlijk in
het klooster?' was haar antwoord: 'De naam van God hooghouden'.

En ja, komen al onze pogingen in onze christelijke gemeenschappen daar niet op neer?

De dag werd georganiseerd door de Vereniging Religieuze Leefgemeenschappen en het project Networking Intentional Christian Communities (NICC). Een ontmoetingsdag voor christelijk (geïnspireerd) gemeenschapsleven in Vlaanderen en Nederland (ordes en congregaties, verbonden lekgemeenschappen, stadskloosters, monastieke pioniersplekken).

Deze dag was ook de afsluiting van het NICC project, gefinancierd door de stichting Porticus, waarin Paul Wennekes inventariseerde wat er op dit gebied allemaal gebeurt in Duisland, Vlaanderen en Nederland. Na deze inventarisatie en de verbazing over hoe veel initiatieven er op dit gebied zijn, ging het project verder met Networking. De eindconclusie van het eerste deel was dat de mensen van deze initiatieven nauwelijks weten van elkaars bestaan, elkaar nauwelijks kennen, niet met elkaar samenwerken, niet dienstbaar aan elkaar kunnen zijn en niet van elkaar kunnen leren. Gemiste kansen!

Johannes van den Akker opende de dag met een kleine inventarisatie van wie er allemaal waren. Zo staken mensen hun hand op als ze tot een Orde behoorden, tot een lekenorde, lid waren of woonden in een leefgemeenschap. Zo leerden we elkaar al een al een beetje kennen.

Als inspiratietekst wordt bij de inleiding Matheus 18.20 geciteerd: Want waar twee of drie mensen in mijn naam samen zijn, ben ik in hun midden.

Inleiding

Christophorus Goedereis, (OFM-CAP) vraagt zich in zijn inleiding of 'wat moeten we nu doen'? wel een goede vraag is. Moeten we niet gewoon zorgen dat we *er zijn*, dat we *open staan*, dat we *gastvrij zijn* en *oog hebben voor de noden van deze tijd*. De tijden doorstaan. Laat je spiritualiteit zien.

Paul Wennekes (projectleider NICC) benadrukt de noodzaak van *uitwisseling, leren kennen en gekend worden, en samenwerken*. Maak je *communicatie professioneel*, wat is je *identiteit*, waar is je *plek* en maak *verschillende vormen van verbinding* mogelijk. Spreek mensen persoonlijk aan, spreek een andere taal. Doe dingen!

En ten slotte:

‘Waar is het nu een goede tijd voor?’

Neem een *thema van deze tijd* als reden van samenkomen, niet je spiritualiteit als onderwerp. De manier waarop je met het thema omgaat, tekent je spiritualiteit.

De klimaat crisis wordt door veel aanwezigen als thema genoemd. Paul maakt zich zorgen over het afnemen van de theologische capaciteit.

De toekomst: netwerken, delen van ervaringen

Rosaliene Israël (scriba van de protestantse kerk Amsterdam) vertelt over de toename van nieuwe christelijke leefgemeenschappen in Amsterdam. Groepen jonge mensen die door *hun manier van leven en samenleven hun geloof beleven en uit willen dragen*.

In Amsterdam zijn er mogelijkheden om bij kerken waar de geloofsgemeenschap uit is verdwenen het gebouw niet te verkopen, maar het te verhuren aan deze leefgemeenschappen. Samen met de enorme woningnood in Amsterdam ook een aantrekkelijk woonidee.

Deze leefgemeenschappen hebben het niet makkelijk, ze willen graag zo plat mogelijk georganiseerd zijn, er ontstaan allerlei groepsprocessen en conflicten, waar men geen raad mee weet.

Deze groepen worden wel gecoacht, maar de meeste zijn er in het begin van overtuigd het zelf wel te kunnen, heel begrijpelijk, maar dan komt hulp vaak te laat.

Later op de dag, in de live opgenomen podcast, wordt de suggestie gedaan dat Religieuzen vanuit hun Orde Regel wat zouden kunnen betekenen voor deze groepen.

Jos Bielen(O. Praem, voorzitter van de Federatie van Bezinnings- en ontmoetingshuizen in Vlaanderen) vertelt over *'een netwerk zijn'*.

Doe en houd het vooral 'low profile' is de kern van zijn boodschap.

We komen eenmaal per jaar bij elkaar en vragen dan simpelweg:

Hoe is het met jullie? Zijn er nog ontwikkelingen, veranderingen bij jullie? Wat kunnen we voor jullie en voor elkaar betekenen?

Dit wisselen we uit en dat is de basis voor ons netwerk.

Naar aanleiding van deze twee sprekers ontstaat een discussie over de noodzaak van het streven naar een stenen plek. Samenwonen en werken in Stadklooster San Andiamo wordt genoemd, Klooster Nieuw Sion en het feit dat er kloosters zijn die dreigen leeg te komen staan, die ruimte zouden kunnen bieden aan nieuwe, geloofs-, leef- of woongemeenschappen.

Daar tegenover staat de mogelijkheid van een basaal netwerk.

Beiden zijn vormen van gemeenschap.

De aanwezigen delen hun ervaringen:

We delen onze motivatie: het behouden en doorgeven van onze christelijke bron.

We delen onze frustratie: we weten dat er nood is aan spiritualiteit, maar hoe bereiken we de mensen, die deze nood voelen?

Als we mensen bij elkaar hebben dan reageren ze enthousiast, maar het beklijft niet, je moet steeds weer opnieuw beginnen. (Ik herken dit sterk bij Augustine4Y)

We delen: gesprekken in een groepje zonder oordelen spreken aan.

We concluderen: Deze tijd vraagt om volhouden.

Zie het artikel in het bulletin van de Nederlandse provincie nummer 4 december 2023 van kardinaal Robert Prevost: 'Ik herinner me dat toen ik nog novice was, een oudere broeder ons bezocht en gewoon één woord zei dat nog steeds bij me resoneert: volhard'.

In de middag was het thema:

'hoe worden we waargenomen?' of 'hoe wil je waargenomen worden'?

Dit thema werd vanuit verschillende kanten belicht:

- ✓ Jasper van Deurzen, projectleider van 'Ons klooster pad', kwartiermaker van het project 'Het jaar van het Brabants Kloosterleven.
- ✓ Krijn Pansters, stafid Franciscaans Studiecentrum, 'een interfranciscaans digitaal platform?'
- ✓ Hilde Pex, coördinator Interdiocesane dienst voor Gezinspastoraal Vlaanderen (IDGP)
Zij was ziek, haar workshop is niet doorgegaan.
- ✓ Esther van de Vate, Ocarum, geassocieerd onderzoeker Institutum Carmelitanum Rome, coördinatrice deelname van religieuzen aan het Kloosterfestival Nieuw Sion.

Ik was aanwezig bij de presentatie van Jasper van Deurzen.

Bij de ontwikkeling van zijn project vertelde hij van *buiten* naar *binnen* te werken.

Hoe krijg je mensen van buiten naar het binnenste van een klooster? Wat is daarvoor een passende manier? De benadering was divers; verhalen, theater, producten, klooster-pad.

Wat je aanbiedt moet bij je passen, zo werd besloten voor een voetpad, omdat wandelen, lopen iets meditatiefs heeft en dus past bij het kloosterleven. Bijvoorbeeld meer dan fietsen. Zoek ook andere vormen zoals 'klooster-lunchen'. Zoek thema's om in aanraking te komen met....., thema's die nu aanspreken.

Doe iets, maak iets met elkaar, bijvoorbeeld bij het atelier in een klooster konden mensen samen met een religieuze, tassen maken van oude stof die over was van het maken van liturgische gewaden.

Maak een boekje met vragen en antwoorden over het kloosterleven, of over Augustinus, dacht ik. Probeer nieuwgierigheid te wekken en realiseer je dat er schroom is.

Vuur een schot hagel af als het gaat om wat je aanbiedt.

Kijk eens of je een doelgroep kunt bereiken waar je nog nooit aan

gedacht hebt. Bijvoorbeeld de medewerkers van ASML.

Vraag wat het beeld is dat mensen van je hebben?

Om 15.00 werd er nog live een podcast gemaakt.

Interviewer Johannes van den Akker, voorzitter van de Vereniging Religieuze leefgemeenschappen, sprekers Marten IJmker, directeur Klooster nieuw Sion, Rosaline Israël, en Esther van de Vate (Ocarum).

Samengevat:

We zitten in een overgangstijd, het is nodig te reflecteren over de toekomst en nieuwe vormen van geloofs/leefgemeenschap.

We hebben elkaar keihard nodig. Gemeenschappen zijn fluïde geworden. Geef aandacht aan intergenerationele ontmoeting.

Het einde van de dag is ook het einde van het project NICC en de vraag dringt zich op: 'Hoe nu verder?' Want wie organiseert nu een volgende soortgelijke bijeenkomst?

Laten we hopen dat we dit nog vaker zullen beleven.

Want wat was dit een inspirerende dag, een dag van herkenning in motivatie, geestdrift en enthousiasme. Een dag vol nieuwe ideeën.

Een dag die me meer richting gaf over waar we met de FAN naar kunnen streven op een manier die bij ons past.

Mijn leermomenten en conclusies voor de FAN:

Netwerk: daar zijn we mee bezig, ik denk aan een simpel netwerk, maar wel met gezamenlijke ontmoetingen en activiteiten. Een stenen plek voor de FAN is te veel gevraagd.

Diversiteit aan aanbod: Nog creatief invullen.

Relevante thema's, doe - dingen. Ook activiteiten organiseren onder onze naam, maar uitgevoerd door iemand anders.

Uitnodigend zijn: we zijn hiermee op het goede spoor, meer mogelijkheden tot verbinding met de FAN, nieuwe folder en welkom-brochure. We nodigen naast leden en vrienden ook gasten uit voor onze ontmoetingsdagen.

Professionele communicatie: Nog te doen. Hoe willen wij gezien worden? Wat is het beeld dat mensen van de FAN hebben?:

Nog te doen.

Verbinding zoeken met bestaande gemeenschappen/congregaties: we hebben overleg met de paters OSA, zusters Augustinessen van Sint Monica, paters en zusters Augustijner klooster Jacobskerkhof. We houden elkaar op de hoogte; we hebben (nog) geen echte samenwerking.

Er is veel werk te doen om de FAN als ontmoetingsplek voor de augustijnse spiritualiteit te kunnen continueren.

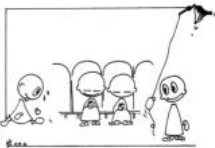
Bij het lezen van mijn verslag dag heb je natuurlijk ideeën, opmerkingen en tegenwerpingen gekregen. Het zou fijn zijn als je mij daar deelgenoot van maakt, dan kunnen we als bestuur onze koers afstemmen op onze achterban. Mijn email is:

jurianne.kemmink@kpnmail.nl

Dank je wel.

Jurianne Kemmink.

VIERINGEN:

Donderdag 8.45 u

Meditatief morgengebed Lindenholt

In de Goede Week zijn er vieringen op do, vr en za en beginnen we om 9.00 uur

AUGUSTIJNSE AGENDA

zaterdag 20 april 2024
10-15 juli 2024

FANdag Lindenholt
Internationaal Augustijns
lekencongres Rome